

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВИКЛАДАННЯ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ПЕДІАТРИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ГРУПА:

Лотиш Надія Григорівна

канд. мед. наук, доцентка, доцентка кафедри педіатрії
Одеський національний медичний університет, Україна

Сеньківська Людмила Іванівна

канд. мед. наук, доцентка, доцентка кафедри педіатрії
Одеський національний медичний університет, Україна

Капліна Лариса Євгенівна

канд. мед. наук, доцентка, доцентка кафедри педіатрії
Одеський національний медичний університет, Україна

Папінко Роман Мар'янович

канд. мед. наук, доцент, доцент кафедри педіатрії
Одеський національний медичний університет, Україна

Вступ. Роль педіатричних вибіркового навчальних дисциплін (ВНД) у підготовці майбутніх лікарів є важливою та невід'ємною складовою процесу медичної освіти. ВНД відіграють ключову роль у формуванні, навичок/ компетентностей та професійних якостей здобувачів-медиків, а безпосередньо спеціалізація за педіатричним профілем допомагає майбутнім лікарям опанувати та засвоїти основні принципи та практичні аспекти лікування дитячого населення. Насамперед необхідно приділити увагу щодо ключових аспектів стосовно ролі педіатричних ВНД у професійній підготовці медичних фахівців [1,2].

По-перше, педіатричні ВНД спрямовані на засвоєння специфічних знань про організм дитини, її фізіологічні особливості та особливості патології у дитячому віці. Здобувачі вищої освіти, які обирають ці дисципліни, отримують можливість глибше вивчати проблеми, пов'язані з дитячим здоров'ям, та розвивати спеціалізовані навички/компетентності для ефективного ведення педіатричної практики.

По-друге, педіатричні ВНД сприяють розвитку емпатії, спілкування та професійної етики у майбутніх лікарів. Робота з дітьми та їхніми батьками вимагає розуміння почуттів, виражене у співпереживанні, вміння слухати та розуміти їхні потреби та переживання. Саме ці аспекти набувають особливого значення у педіатричному навчанні, коли емоційна підтримка та щоденне спілкування з пацієнтами є одним із ключових елементів успішного лікування.

По-третє, педіатричні ВНД дозволяють здобувачам розвивати навички клінічного мислення та прийняття рішень. Робота з пацієнтами потребує аналітичного підходу до діагностики та лікування, врахування специфіки вікових особливостей та ризиків. ВНД надають можливість здобувачам навчитися ефективно

аналізувати клініко-параклінічні дані та розробляти персоналізовані плани обстеження (лабораторно-інструментальні) та лікування дитячого контингенту згідно сучасних Клінічних Настанов.

Основні завдання та цілі викладання педіатричних ВНД на кафедрі педіатрії Одеського національного медичного університету мають вирішальне значення для підготовки майбутніх лікарів. Одним з головних завдань перш за все є забезпечення здобувачів необхідними знаннями та навичками/компетентностями для успішної практичної діяльності та включає в себе розуміння основних принципів медицини дитинства, вивчення методів діагностики та лікування захворювань у дітей, а також оволодіння навичками/компетентностями, ведення медичного документування та спілкування з пацієнтами та їх батьками [7].

Вибіркові навчальні дисципліни спрямовані на розвиток клінічного мислення та аналітичних навичок у здобувачів, які навчаються аналізувати клінічні симптоми та провідні синдроми при певних патологічних станах, проводити диференційну діагностику, приймати обґрунтовані клінічні рішення та розробляти індивідуалізовані плани обстеження та лікування, заходи щодо профілактики для пацієнтів дитячого віку [3,6].

Викладання педіатричних ВНД сприяє формуванню професійної ідентичності та відповідальності майбутніх лікарів перед своїми пацієнтами. Вони навчаються працювати в команді, співпрацювати з іншими медичними фахівцями, ефективно взаємодіяти з пацієнтами та їхніми сім'ями, та виявляти високий рівень емпатії та професійної етики [6].

Організація ВНД педіатричної спрямованості має певні особливості, які визначаються специфікою цієї медичної галузі та відбором широкого спектру предметів, що відповідають потребам майбутніх лікарів різного профілю. Це можуть бути курси з педіатричної онкології, неонатології, алергології та імунології, педіатричної кардіології, неврології та інших спеціалізованих напрямків, які дозволяють здобувачам зосередитися на певних аспектах педіатричної медицини. У вирішенні цього питання суттєву роль відіграє професіоналізм і педагогічна майстерність викладача компонентами якої є професійна компетентність, педагогічні техніка, такт, творчість, здібності, особисті якості викладача та гуманістична спрямованість і культура мовлення [1,4].

Важлива ланка організації – розробка комплексної навчальної програми, яка включає лекційні курси, семінарські, практичні заняття, відтворення клінічних (в тому числі і віртуальних) сценаріїв, кейсів, заняття в симуляційному центрі та інші форми навчання, що дозволяє здобувачам отримати збалансовану підготовку, яка поєднує теоретичні знання з практичними навичками/компетентностями та клінічним досвідом. Також організація ВНД педіатричного профілю передбачає активну участь здобувачів у навчальному процесі: проведення самостійних досліджень, участь у наукових конференціях та семінарах, а також участь у клінічних обговореннях та нарадах з професійними медичними співробітниками [8].

Методи викладання та організація практичних занять з педіатрії відіграють важливу роль у формуванні компетентностей майбутніх лікарів. Один з основних методів викладання педіатрії – лекції, які дозволяють здобувачам вищої медичної освіти отримати систематизовані теоретичні знання з педіатрії, вивчити основні принципи діагностики та лікування найбільш розповсюджених захворювань дитячого віку, а також ознайомитися з сучасними тенденціями у педіатричній практиці. Крім того, велику роль у формуванні навичок/компетентностей майбутніх лікарів відіграють практичні заняття. Під час практичних занять здобувачі

отримують можливість навчитися проводити фізикальне обстеження дітей, виявляти симптоми найбільш поширених захворювань в педіатрії, провідні патологічні синдроми, інтерпретувати лабораторно-інструментальні дані, вести медичну документацію та розробляти плани лікування, профілактики, реабілітаційних заходів. В подальшому особливу увагу слід приділяти організації клінічних стажувань на заочних базах навчання майбутніх лікарів, які дозволяють здійснювати практичну роботу під керівництвом досвідчених лікарів, отримувати досвід роботи з реальними пацієнтами та вдосконалювати свої клінічні навички/компетентності [5,8].

У сучасному навчальному процесі з педіатрії також активно використовуються інтерактивні методи, такі як групові обговорення, кейси, стандартизовані або віртуальні пацієнти, що безпосередньо допомагає здобувачам застосовувати теоретичні знання на практиці, розвивати клінічне мислення та робити обґрунтовані клінічні висновки.

Планування, розробка та впровадження вибіркового педіатричних програм є важливою складовою підготовки майбутніх лікарів у галузі педіатрії. Ефективне планування вибіркового педіатричних програм передбачає аналіз потреб здобувачів-медиків та вимог сучасної медичної практичної діяльності. Важливо враховувати актуальні тенденції постійного розвитку («Клінічні Настанови», «Галузеві стандарти надання медичної допомоги дитячому населенню», «Протокол медичної допомоги» тощо) та суттєвих змін у галузі педіатрії, зокрема, нові методи діагностики та лікування, зміни у популяції дітей, їхніх потребах та захворюваннях. На підставі такого аналізу визначаються пріоритетні напрямки для розробки и впровадження програм на практичних заняттях з педіатрії [3].

Своєчасна розробка вибіркового педіатричних програм передбачає створення різноманітних навчальних модулів та компонент, які відповідають цим потребам, а саме спеціальні курси з певних областей педіатрії, клінічні стажування у відділеннях дитячої лікарні чи поліклініки, практичні заняття з основ педіатричного догляду, вакцинації дитячого населення, надання медичної допомоги при невідкладних станах тощо. Важливо, щоб програми були добре структурованими, відображали як теоретичні, так і практичні компоненти та надавали майбутнім лікарям можливість здобути необхідний досвід у різних аспектах педіатричної діяльності.

Успішне впровадження вибіркового педіатричних програм вимагає залучення досвідчених педіатрів та педагогів медичних закладів у процес їх створення та викладання. Співробітники можуть допомогти розробити програму, яка відповідає сучасним вимогам педіатричної практики та забезпечити якісне викладання здобувачам.

Наступним важливим етапом у плануванні навчального процесу та розробці компонент на кафедрі педіатрії є оцінка потреб здобувачів у ВНД. Для її ефективної оцінки необхідно провести аналіз інтересів, мотивацій та кар'єрних цілей. Самовизначення здобувачів важливо враховувати при виборі тем та напрямків досліджень, які будуть цікаві та корисні для їхньої майбутньої професійної діяльності. Важливо провести аналіз потреб ринку праці та сучасних тенденцій у медичній практиці. Розвиток медичної науки та технологій швидко змінюється, тому необхідно забезпечити здобувачам доступ до актуальної інформації та навичок/компетентностей, які будуть вимагатися в майбутній медичній практиці. Найголовніше враховувати індивідуальні особливості здобувачів, їхні потреби та можливості. Будь-який здобувач може мати різні цілі та інтереси, тому важливо забезпечити різноманітність, щоб кожен здобувач мав можливість знайти те, що відповідає його потребам [8].

Викладання ВНД педіатричної спрямованості відіграє важливу роль у формуванні майбутніх лікарів та вдосконаленні їхньої медичної практики.

Одним із викликів у викладанні педіатричних ВНД є необхідність оновлення навчальних програм та методик. Швидкий темп розвитку медичної науки вимагає постійного оновлення знань та навичок/компетентностей. Викладачам потрібно стежити за сучасними тенденціями у педіатрії та впроваджувати їх у навчальний процес, щоб забезпечити здобувачам актуальну і новітню інформацію. Іншим викликом є розвиток практичних навичок/компетентностей у здобувачів. Педіатрична медицина вимагає від лікарів не лише теоретичних знань, але й вміння ефективно взаємодіяти з дітьми та їхніми батьками, проводити діагностику та лікування. Важливо забезпечити здобувачам достатню кількість практичних занять щодо теоретичного матеріалу так і вміння їх застосовувати в симуляційному класі або безпосередньо біля ліжка хворого у відділеннях дитячої лікарні або на прийомі в поліклініці [7].

Попри на виклики, викладання педіатричних ВНД має численні перспективи. По-перше, це можливість поглибленого вивчення конкретних розділів педіатрії та розвиток індивідуальних інтересів здобувачів. ВНД дозволяють здобувачам отримати спеціалізовані знання та навички/компетентності, які відповідають їхнім професійним цілям. По-друге, викладання педіатричних ВНД сприяє розвитку науково-дослідницької діяльності серед здобувачів, які мають можливість проводити наукові дослідження у педіатричному напрямку, публікувати свої результати та брати участь у наукових конференціях.

Висновок. В теперішній час ВНД педіатричної спрямованості в медичному закладі (а саме у здобувачів 5 і 6 курсів медичного факультету) відіграють важливу роль у підготовці здобувачів, надаючи їм можливість отримати спеціалізовані знання, розвинути необхідні навички/компетентності та відчуття емпатії, а також розвивати клінічне мислення та відповідальність перед своїми майбутніми пацієнтами. Розуміння та оволодіння перерахованими аспектами є ключовими у формуванні висококваліфікованих майбутніх лікарів на сучасному етапі.

Список використаних джерел:

1. Касьянова О.О., Чумак Т.М., Лихолат Т.В. та ін. Організація вибіркового навчання у педіатричній спеціальності: метод. рекомендації. - Київ: Медицина, 2020.
2. Огородникова Л.І., Галак Є.М., Задорожна Н.Г. та ін. Організація навчального процесу у вищій медичній школі. - Київ: Вища школа, 2019.
3. Педіатрія: навчальний посібник / За ред. І.П. Шевченко, О.М. Чернявської, В.О. Гриценка та ін. - Київ: Видавничий дім "Прем'єра", 2018.
4. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.
5. Атаманчук О.В. Особливості викладання вибірових дисциплін кафедрою гістології, цитології та ембріології ІНМУ. //Актуальні проблеми сучасної медицини. Том 22, Випуск 1 (77).С. 146-150.
6. Aleksyeyeva N, Vorontsova Z, Shyshkina V, et al. Osobennosti prepodavaniya elektivnykh distsiplin na morfologicheskikh kafedрах VGMU im N.N. Burdenko [Features of teaching elective disciplines at the morphological departments of VSMU named after N.N. Burdenko]. Forcipe. 2021; 3(1):18-21.
7. Терещенко Н.Ю., Малишевська Г.І., Токменко І.І., Яніцька Л.В. Освітний простір вибіркової дисципліни під час воєнного стану. Theoretical and empirical scientific research: concept and trends. 2022, 107-110.
8. Х.В. Левандовська. Формування професійної компетентності у студентів-медиків в умовах дистанційного навчання. Буковинський медичний вісник. 2022. Т. 26, № 4 (104). С.82-88.